V. b. b.

KOROŠKI SLOVENEC

Naroča se pod naslovom „KOROŠKI SLOVENEC“ Klagenfurt, Viktringer-Ring 26. Rokopisi se naj pošiljajo na naslov: Pol. in gosp. društvo Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List za politiko, gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. Stane četrtletno: 1 šiling. celoletno: 4 šilinge. Za Jugoslavijo četrtletno: Din. 25·— celoletno: Din. 100·— Pozamezna številka 10 grošev.

Leto VIII. Dunaj, 4. julija 1928. Št. 27.

Resolucija,

soglasno sprejeta na občnem zboru Političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem dne 28. junija 1928.

Na občnem zboru Političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem v Celovcu zbrani zaupniki in člani so slišali poročilo o razpravi predloga kulturne avtonomije v deželnem zboru, enoglasno odobravajo stališče poslanca g. dr. Peteka in naglašajo, da je v skladu s smernicami, ki so se na svoječasni tozadevni anketi odboru določile.

Posebej pa povdarjajo:

1. Da v smislu sklepov manjšinskih kongresov vstrajajo pri zahtevi po kulturni avtonomiji.

2. Da pristanejo na težko žrtev narodnega katastra na podlagi prostovoljnega priznanja le, ako večina prenese vse manjšinske pravice in dolžnosti na zastopstvo kulturne avtonomije.

3. Da odločno odklanjajo vsako cepitev slovenskih otrok na dve šolski oblasti, ker bi v neenakem boju podlegla manjšina že v prvi generaciji.

4. Da zahtevajo za vse otroke, ki so jih stariši prostovoljno vzgajali v slovenskem jeziku, narodno in domoljubno vzgojo na podlagi materinega jezika po slovenskem učiteljstvu, ki ima ljubezen do slovenskih otrok in slovenske kulture.

Občni zbor.

Vsakoletni obračun delovanja odbora in življenja društva naj bi bil občni zbor. Z ozirom na to važno nalogo občnega zbora se je 28. junija v društvenih prostorih v Celovcu zbralo veliko število zaupnikov in članov Političnega in gospodarskega društva.

Ob otvoritvi občnega zbora se je društveni preds. g. Kraiger spomnil v minulem letu umrlih članov in narodnih delavcev, posebej še proštov Randlna in Einspielerja, župnikov Gabrona in Virnika ter posestnika Matije Prosekar iz Kotmare vasi. Slava jim!

Po predsednikovi otvoritvi je podal poročilo g. poslanec dr. Petek o stanju zakonskega predloga kulturne avtonomije. Omejiti se hočemo v poročilu na najbistvenejše točke in opozarjamo na članek o avtonomiji v „Kor. slovencu“ štev. 24. V § 3. omenjenega zakonskega predloga je določen način zajemanja manjšine in sicer v smislu manjšinskih kongresov ter soglasja med večino in prizadeto manjšino. Pripadnost k manjšini se določi na podlagi prostovoljne prijave. Vpisani pripadniki manjšine si volijo svojo zastopstvo „Narodni svet“ in sicer imajo po § 15. pri volitvi prvega Narodnega sveta volilno pravico vsi vpisani pripadniki manjšine, ki so se leta 1923 pri ljudskem štetju vpisali za Slovence.

Najbistvenejši del zakonskega osnutka je odstavek, ki govori o šolstvu. Po § 31. bi večina še vnaprej vzdrževala utrakvistično šolo. Mi seve nato nismo mogli in ne moremo pristati, da bi večina na eni strani dala manjšini šolstvo v lastno, avtonomno upravo, na drugi strani bi večina sama v konkurenco vzdrževala šole z manjšinskim učnim jezikom. Obstojajo samo dve možnosti: Prvič, večina dà manjšini avtonomijo, tedaj se sevè v vsakem oziru odpove vtikavanju v notranje zadeve manjšine. Drugič, večina tega ne prepusti manjšini, torej ne dà avtonomije, potem sevè ne sme govoriti o „vzorni“ rešitvi manjšinskega vprašanja. Na dvojno manjšinsko šolo nobena manjšina ne more pristati, neoziraje se na dejstvo, da bi dežela in zveza iz gospodarskih vzrokov tega ne zmogli. Kako bo manjšinska šola izgledala, je zadeva vpisanih pripadnikov manjšine, ki v Narodnem svetu lahko uveljavijo svoje posebne želje. Mi se ne ustrašimo, če gotovi del Slovencev pošlje Šumija, Glančnika in Feiniga kot svoje zastopnike v Narodni svet. V okvirju kulturne avtonomije si bomo sami ustvarili življenske možnosti in prilike. Pri tem šolskem vprašanju so se zaenkrat pogajanja prekinila in preložila na jesen.

Poročilo o občinskih volitvah in organizaciji je podal g. poslanec Starc. Naglasil je povoljni uspeh pri občinskih volitvah. Stranka je v 44 občinah nastopila samostojno in si v 18 občinah priborila župana. Slovenci so se cepili samo v dveh občinah, izrecne kompromisne liste so bile v 6 občinah, posamezni slovenski odborniki so izvoljeni na listah drugih strank tudi brez izrecnih kompromisov. Tudi Politično društvo se je potrudilo v kolikor je pri svojih močeh moglo. Naj bo gg. zaupnikom in njihovim pomočnikom za ves trud in velike žrtve pri agitaciji odkritosrčna hvaležnost našega ljudstva in Političnega društva v popolno priznanje. Treba je povdariti, da se je društvo utrdilo v prepričanju, da naša stranka povsod tam najbolje odreže, kjer nastopa samostojno. Kompromisi z drugimi strankami pred volitvami so za nas nevarni iz dvojnega ozira, prvič, ker naše ljudi uspavajo, in drugič, ker je naša stranka navadno prikrajšana.

Naj bo tudi zanaprej naše geslo „Ostanimo zvesti svojim starim tradicijam (sporočilom), ostanimo zvesti svoji narodnosti in veri“.

Izredno važna so izvajanja g. poslanca Starca o gospodarskem položaju našega kmetijstva. S stvarjo samo se bomo bavili še v posebnih člankih in prinašamo danes samo kratek izvleček poslančevih izvajanj. Bilance naših posojilnic kažejo žalostno sliko našega kmetijstva. Kmet skokoma leze v nove dolgove, samo da še zmore davke in da pri teh slabih letinah oskrbi svojo družino z najpotrebnejšim kruhom. Landbund, ki je ob volitvah obetal davčne olajšave, je nasprotno davke šele pomnožil. Uspešnejšega zastopstva kmečkih potreb, posebno potreb našega kmeta, pričakujemo od kmečke zbornice, ki naj druži kmeta in njegovega posla k skupni skrbi za obstanek in zboljšanje življenskih razmer v kmečkih domovih. Ako se letos julija posreči zakon o kmečki zbornici, potem imamo v kratkem zopet velevažne volitve. Po teh volitvah pa upamo, da bo za nekaj časa mir. Ta čas bomo morali dobro izrabiti, da izpeljemo in utrdimo lokalno organizacijo.

Nadalje se je g. poslanec bavil z zadružništvom. V tej hudi gospodarski krizi kmetje šele dobro jamejo spoznavati važnost posojilnic in hranilnic. Trgovci, ki živijo od nas, nas na vseh straneh skušajo narodno oškodovati, raditega bo treba raztegniti nabavljalne zadruge po vzgledu Zadruge v Sinči vasi.

Če smo se uvodoma spomnili naših pokojnih sotrudnikov, se moramo tembolj ozirati na naša kulturna društva, iz katerih prihajajo naši mladi borci. Tem društvom je treba v medvolilni dobi posvetiti vso skrb, le izobraženo ljudstvo bo kos veliki nalogi, katero imamo vršiti koroški Slovenci.

K izvajanjem obeh gg. poslancev se je razvila živahna debata.

Poročilu ostalih društvenih funkcijonarjev je sledila volitev novega odbora. Odbor se je spremenil v toliko, da so iz odbora izstopili čg. Vintar in g. Vaste ter vstopili čg. Poljanec in gg. dr. Jug in posestnik Majer iz Št. Jakoba v Rožu.

Občni zbor je pregledal delo društva v minulem poslovnem letu in dal naši organizaciji novih smernic in posebno jasno začrtal na prvem mestu objavljeno, soglasno sprejeto resolucijo, stališče našega zastopnika v šolskem odseku deželnega zbora in izrazil neomajano zahtevo po kulturni avtonomiji za slovensko manjšino in ne za Koroško slovensko stranko.

Zborovanje delegatov kmetijske bolniške blagajne.

V nedeljo dne 24. junija so se v trgovski zbornici v Celovcu zbrali v polnem številu zastopniki posestnikov in poslov, da slišijo poročilo o delovanju in uspehih blagajne v preteklem poslovnem letu. Po oficijelnem pozdravu poda predsednik g. Lovro Plasch poročilo predstojništva. To je imelo v letu 1927 skupno 12, ožji odbor pa 3 seje. Glavna točka vseh sej je bilo razpravljanje o praktični in ceneni rešitvi perečega vprašanja glede pisarne. Pisarne so se nahajale dosedaj v popolnoma neprimernih prostorih v deželnem dvorcu. Kupila se je hiša v Ljubljanski cesti št. 10 za vsoto 58.000 šil. Prizidalo se je novo poslopje, v katerem so se uredili lepi in čedni prostori. Tam bo blagajna uradovala od 4. julija t. l. naprej.

Največ prahu je povzročilo poročilo o posojilu, katero je dalo predstojništvo februarja leta 1926 tedanjemu predsedniku g. Hubertu Pavličke. Pod navedbo, da njegova prošnja na hipotečno banko radi posojila še ni rešeno, in da on denar nujno rabi za poravnavo dolgov, je predstojništvo dovolilo kredit v znesku 500 S, ne da bi zato zahtevalo kakršnokoli garancijo. Pavličke je svoje posestvo v Sovčah pri Podkloštru, ki je bilo že celo zadolženo, prodal meseca marca 1926 g. Andreju Errathu. Po dolgih pogajanjih se je predstojništvu posrečilo, da je ta prevzel dolg in obljubil, da ga povrne leta 1927 v dveh ratah. V varnost se je dolg na podlagi cesije tudi intabuliral. Errath pa je svoje posestvo prepisal nato na ime svoje žene Angeline Errath, ki je tičala ravno tako globoko v dolgovih. Dne 23. junija t. l. se je imenovano posestvo prodalo na javni dražbi za vsoto 16.000 S, od katere bi v najboljšem slučaju odpadlo na kritje blagajniškega dolga okoli 4000 S. Ostala vsota se lahko smatra za zgubljeno. Delegat Zussner predlaga, da nosi za ta denar tedanjo predstojništvo odgovornost in da mora to v slučaju, da dolžniki dolga ne povrnejo, nositi škodo. Del. Tomaschitz odklanja v imenu tedanjega predstojništva vsako odgovornost, ker to ni dalo posojilo, ampak nekak predujem na plačo, katero je Pavličke dobival od bolniške blagajne in ker odbor ni imel razloga z odklonitvijo izreči svojemu predsedniku nezaupnico. Pavličke je bil od ustanovitve blagajne njen predsednik, on je veliko žrtvoval za njen razvoj in procvit in bil vedno na svojem mestu. In to je bil tudi velik vzrok njegovega zadolženja. G

Plasch odvrne nato, da se bo odbor še nadalje bavil s to zadevo ter na prihodnjem zborovanju zopet poročal.

Nato poroča blagajniški vodja g. Mikuta o prometu in stanju bolniške blagajne v letu 1927. Za 25.725 članov se je predpisalo doneskov v skupnem znesku 738.000 S, torej približno 22 S za eno osebo. Ostali dohodki v skupnem znesku 160.700 S se razdelijo na povrnitev opominskih stroškov v znesku 35.000 šilingov, na obresti za prepozno vplačane doneske v znesku 11.500 S, na vračilo blagajniških dajatev za člane, ki niso bili javljeni v znesku 12.500 S, na povračilo od delavske zavarovalnice proti nezgodam v Gradcu v znesku 11.200 šil. i. dr. Zadnje postojanke so se v primeri z prejšnjim letom zvišali za 78%. Iz tega se razvidi, da naše kmetijstvo nemore več prenašati bremen, katere ji nalagajo davki, socijalna bremena i. dr. in da se pogreza vedno bolj v dolgove. Na drugi strani nam pa pokažejo vsote, katere je izdala blagajna za svoje člane žalostno sliko o bednem stanju naših delojemalcev, t. j. poslov i. dr. Samo za zdravniške stroške se je izdala v letu 1927 enormna vsota 263.000 S. Od tega odpade na vse člane preračunano, na vsako osebo 11 S. Za zdravila je izplačalo 118.000 S, za preskrbo v bolnicah 96.000 S, za transportne stroške 4200 S, za podporo bolnikov (Krankengeld) 155.000 S in za ostale potrebščine (proteze, pogrebne stroške, reparaturo zobov i. dr.) 28.000 šilingov. Skupni tozadevni izdatki znašajo 136.000 S.

Vodstvo blagajne se nahaja v časih v zelo kritičnem položaju. Vsak mesec, da skoraj vsaki dan prihajajo računi zdravnikov, lekarn, bolnic itd., ki se morajo v teku določenega termina poravnati. Plačila od strani posestnikov pa so pustila nase čakati. Le zelo previdnemu in treznemu povdarjanju od strani vodstva je bilo mogoče, da se je promet brez pomembnih neprilik razvijal celo leto, kajti dohodki davno niso bili takšni, kot bi bilo želeti. Zato je bilo ob koncu leta tudi okoli 300.000 S zastankov na nevplačanih doneskih. Ta vsota kaže sicer jasno dovolj, da ima naše kmetijstvo trde dneve boja in bede. V marsikaterem slučaju pa je tudi brezbrižnost vzrok, da se doneski ne plačajo pravočasno. Vodstvo upa, da ne bo naše kmetijsko prebivalstvo, ki je v dobi zadnjih pet let spoznalo pomen tega velevažnega zavoda, delalo kakšnih neprilik in z rednim vplačevanjem prispevkov temu pomagalo, da bo blagajna tudi zanaprej mogla svojo velevažno nalogo rešiti brez truda in v prid kmečkemu delavskemu ljudstvu. Po treh urah je predsednik zborovanje zaključil in prosil delegate, naj doma v skupnem sodelovanju med posestnikom in poslom skrbijo zato, da blagajna ne bo imela preveč nepotrebnih izdatkov.

Kdor svoj narod zataji, greši zoper 4., 5. in 8. božjo zapoved!

POLITIČNI PREGLED

Tuzemstvo:

Delna kriza vlade. Bivši ogerski bolševiški komisar Bela Kun je dvignil mnogo prahu in sedaj povzročil celo delno vladno krizo. Ko ga je spomlad policija na Dunaju aretirala, se je takoj oglasila Ogerska in zahtevala Kunovo izročitev, ker je kot komisar strašno divjal po deželi in ima na vesti več umorov. Ta problem za našo vlado ni bil samo pravnega, temveč predvsem političnega značaja. V naši državi namreč uživajo vsi politični begunci svobodo, dokler se ne pregrešijo proti našim zakonom. Kot političnega begunca in zločinca je smatrati Belo Kun. Z ozirom na to dejstvo vlada ni mogla pristati na predajo Bele Kun Ogrski. V tem smislu je pravosodni minister dr. Dinghofer tudi odklonil ogersko zahtevo. Ta korak pa je vzbudil pri Velenemcih kot vladni stranki veliko nejevoljo in stranka je zahtevala odstop ministra. Dr. Dinghofer je iz Karlovih Var, kjer se mudi na oddihu, sporočil vladi svoj odstop. Krščanski socijalci očitajo Velenemcem nekorektno postopanje, ker bi kot vladna stranka morali soglašati z naziranjem vlade, v katerem imenu je ravnal pravosodni minister. Vendar ta dogodek ne bo imel nobenega upliva na vlado; mesto pravosodnega ministra ostane do jeseni nezasedeno. Medtem je sodišče že izreklo obsodbo in sicer na 3 mesece strogega zapora in njegova tajnika na mesec strogega zapora ter izgon v Rusijo.

Dežele in zveza. K vprašanju deželnih financ je finančno ministrstvo izdalo pregleden sestav deželnih proračunov za leta 1927 in 1928. Leta 1927 so imela vse dežele brez Dunaja (ta namreč dela s prebitkom na konto dežel) 23 miljonov šilingov primanjkljaja in za letos se je ta primanjkljaj zvišal na 36 miljonov šilingov, torej kljub zvišanju dohodninskih postavk v proračunih se je primanjkljaj od lani na letos zvišal za več kakor 50%. Letos je v deželnih proračunih 12% vseh izdatkov nekritih. Na podlagi postave o Abgabenteilung" med zvezo in deželami dobivajo dežele od zveze 22% vseh proračunanih izdatkov (Dunaj dobiva 27%). Razventega so dežee prevzele tudi vso politično upravo, ki prav-zaprav spada v delokrog zveze. Za te izdatke daje zveza deželam povprečno 8 in pol % proračunjenih deželnih izdatkov. Dežele torej dobivajo od zveze povrnjenih 30% proračunjenih izdatkov. Kar se tiče ostalih deželnih dohodkov, so ti na Dunaju največji iz davkov za socijalno skrbstvo, 38.6% vseh dohodkov, v ostalih deželah daje največ dohodkov zemljiški davek 29%, na Solnograškem in Zg. Avstriji je tudi davek na pivo neizčrpen vir deželnih dohodkov in sicer v prvi deželi 36%, v drugi 23.6% vseh dohodkov.

Avstrija. Z ozirom na izvajanja zunanjih ministrov Male antante o pritegnitvi Avstrije v posebno gospodarsko celoto srednje Evrope je naš zvezni kancler dr. Seipel 27. junija v parlamentu izjavil, da o tem ne more biti govora, dokler je iz te celote izločena Nemčija kot največja država srednje Evrope. Z Malo antanto kot celoto ne more Avstrija stopiti v tesnejše stike, ker je to izključno politična in ne gospodarska tvorba. Ob isti priliki je kancler Seipel govoril tudi o trgovinski pogodbi z Ogrsko, ki prinaša našemu kmetijstvu nekaj ugodnosti. Tekom debate se je velenemec dr. Wotawa bavil tudi s položajem nemške manjšine v Jugoslaviji in izrazil mnenje, da je ta položaj nevzdržen, medtem ko se na Koroškem „stremi" za „vzorno" rešitvijo manjšinskega vprašanja. Rešitev prašanja priključitvi k Nemčiji in kulturna avtonomija za Nemce v Jugoslaviji so prvi predpogoj za zbližanje med Nemčijo in Jugoslavijo.

Inozemstvo:

Nemčija. Socijaldemokratu Müller-Franken se je po dolgih pogajanjih vendar posrečilo sestaviti vlado. Stranke so sicer privolile v vstop posameznih članov v vlado, vendar se trdna podlaga za močno vlado ni mogla ustvariti, ker so si stranke pridržale za posamezne nastope proste roke. Vlada je sestavljena kakor sledi: predsednik Müller-Franken, notranji minister Severing (soc.), zunanji minister Stresemann (nemška ljud. str.), armada Groener (nadstrankar), prehrana Dietrich (demokrat), pravosodje Radbruch (soc.), promet Wirth (centrum), pošta Schätzle (bavarska ljudska str.), javna dela Brauns (centrum), zasedeno ozemlje Guerard (centrum). Torej so zastopane vse stranke, ki bi prišli v poštev za takozvano „Veliko koalicijo".

Ostalo inozemstvo. V Jugoslaviji so se razmere precej pomirile in govori se o nekoliki spremembi vlade, ki naj bi potem izvedla nove volitve. Zdravstveno stanje Štefana Radiča, dr. Perner-ja in Ivana Gradnja se je znatno zboljšalo in ni več računati s komplikacijami, katerih se je bilo pri Radiču bati. Posojilo z angleškimi in amerikanskimi finančniki je sklenjeno in se prične izplačilo v jeseni. Predujem bo država ahko dobila že prej. — Na Poljskem je nastopila vladna kriza, ki je bila izredno hitro rešena. Novi vladi ne načeluje več Pilsudski, marveč Bartel. Pilsudski si je pridržal samo vojno ministerstvo. — V Grčiji stavkajo tobačni delavci in vlada je odstopila. — Na Češkem se je razmerje med vlado in opozicijo znatno pomirilo, ker je vlada odstopila od radikalne spremembe socijalnih postav. — V Nemčiji se je nova vlada spremenila v toliko, da centrum z vladi ni zastopan po treh, temveč samo po enem zastopniku.

PODLISTEK

Reberški Ožbej:

Kapelški punt.

(Nadaljevanje.)

„Kaj, tega luteranca, da ti celo hišo onečasti," zgraža se Mojca, „ali ne veš, kaj je vse počenjal."

„Človek je človek in kristjani moramo biti usmiljeni."

„Si pač še vedno zatelebana v tega bogokletnika," razsrdi se Mojca.

„Če nočeš, pa grem sama ponj," reče odločno Anka in se poda k durim. Mojca videč, da ima ta resnico, se pridruži in obe stopita ven na prosto.

Tam pred durmi je ležal Robert in zdihoval.

„Imejte usmiljenje z menoj, o Anka, ne preganjaj me od tvojega praga."

„Ne boj se, Robert, pod streho te spravimo."

In obe ženski primeta Roberta pod pazduho in ga deloma vlečeta skozi vežo v sobo in položita na široko klop ob peči, kjer mu Anka hitro pripravi nekako postelj. Bil je ves otrpnjen in skoraj ni mogel govoriti. Šele čez nekaj časa je prišel zopet k sebi. Gledal je okoli sebe, kakor bi koga iskal. Ko pa je zagledal Anko, se mu je razjasnil obraz in s slabim glasom je začel pripovedovati, da je v zadnjem času popolnoma oslabel. Nikamor ni vedel, kam bi šel in tako je taval danes okoli. Neka notranja sila ga je gnala sem, počasi se je privlekel do hiše. Gledal je skozi okno, videč božično drevo, Bogdančka, kako je molil in opazoval srečne obraze. Neskončna bol ga je navdala, čutil je, koliko je grešil, prijela ga je slabost in zgrudil se je pred vratmi.

„Nehaj, nehaj, Robert, preveč se mučiš," tolaži ga Anka in mu streže, da se okrepča.

„Kako si dobra, Anka, kako sem te žalil, koliko bridkosti prizadjal, čutim, da so potekle moje ure, zato poslušaj vse, kar sem storil, a prosim te, ne proklinjaj me, odpusti mi."

„Ne govori tako, kdo bo mislil na smrt in stregli ti bomo, da zopet okrevaš."

Mojca je šla ta čas z Bogdančkom v drugo sobo, saj fantek se je bal tujega moža, ki ga je videl na pokopališču, ko je tako zakričal in padel na tla. Anka se je vsedla k Robertu, mu položila glavo višje, ker je težko sopel. Hvaležno jo je pogledal Robert in ji počasno začel praviti vse o prstanu, o čudni smrti Fanike ter o bratu Andreju, ki ga je spravil k vojakom in v smrt. Ko je nehal, je vladala grobna tišina v sobi. Anka je bila bleda in svetle solze so ji zalivale oči, bolelo jo je, kar ji je prizadel nekdanji pisar. Robert je to videl, zato pravi:

„Grdo sem ravnal s teboj, nisem vreden, da me pogledaš, a vedi, da me Bog hudo kaznuje, toda rad trpim ter bi rad prenesel še dosti več muk, samo prosim te, odpusti mi Anka, preden zapustim ta svet."

„Robert, odpustila sem ti že, trpela sem sicer veliko, a trpiš tudi ti."

„O hvala ti, plemenito srce," vzdihne Robert in smehljaj mu zaigra okoli ust.

„Še eno željo imam," pravi Robert s slabim glasom, „pošlji po župnika, da se spravim s svetom, tudi bi rad dal najinemu sinu svoje ime, da ne bodo ljudje kazali za njim, kakor so zaničevali mene."

„O Robert, zdaj vem, da si postal drugi, rada ustrežem tvoji želji."

In stekla je k Mojci ter ji povedala željo umirajočega. Ta se je najprej začudila ti prošnji, a spolnila jo je rada, ker je videla, da ima Robert resnico. Vzela je ruto okoli glave in letela v župnišče.

Župnik Prunner je sedel še pri knjigi in se pripravljal za prihodnji dan, ko potrka Mojca na duri. Začudil se je, kdo bi danes ob ti uri potreboval tako nujno duhovno pomoč. Ko odpre vrata, stoji pred njim Mojca, ki mu v kratkem vse pove, kaj se je zgodilo v Ankinem domu.

(Dalje sledi.)

DOMAČE NOVICE

Dunaj. Diplomski izpit na dunajski trgovski visoki šoli je z dobrim uspehom napravil 3. jul. g. Vinko Zwitter iz Št. Jakoba v Rožu. Mlademu rojaku, diplomiranemu trgovcu, iskreno čestitamo.

Šmihel pri Pliberku. Z radostjo gledamo mlado rast in veseli razvoj naše požarne brambe. Mnogo truda je bilo treba, predno se je to le prepotrebno društvo ustanovilo. Zato pa sedaj vsi, ki so s svojim prizadevanjem pripomogli k ustanovitvi, lahko z zadovoljstvom in ponosom gledajo sad svojega truda. Društvo dobiva vedno več članov. Vzoren red in stroga disciplina, ki vladata v organizaciji poleg bratske vzajemnosti, vse to imponira našim fantom vedno bolj in jih navdušuje k vztrajnemu delu v društvu. Sijajni napredek požarne brambe se lepo kaže tudi na zunaj. Vsi sosedje in občani lahko vidijo vedno rastoči napredek tega društva, ki si je stavilo za svoj cilj pomagati jim v nesreči. Skoro vsi člani imajo že uniforme. Povelja, ki jih pogosto čitaš na črni tabli za oglase na Ažmanovi hiši, pričajo o marljivi delavnosti in agilnosti vodstva in članov. Skoro vsako nedeljo popoldne se uprizarjajo vaje in sicer vsakokrat v drugi vasi. To je prav. Kajti na ta način spoznajo člani vse posebnosti krajevnih razmer. Krepko odmevajo potem koraki naših fantov skozi vas in gibčno izvajajo mladi udi vaje po slovenski komandi. Ker pa mlada kri zahteva po trudapolnem delu tudi razvedrila za duha, se je ustanovil poseben tamburaški krožek, kateri poskrbi za pristno in nepokvarjeno zabavo. V nedeljo dne 24. t. m. n. pr. je bila vaja v Breški vasi. Navzočih je bilo tudi mnogo podpornih članov. Vaja je pokazala nepričakovano dovršenost in izurjenost naših fantov. Po utrudljivem naporu, pod žgočim junijskim solncem pa so se pri Ulceju postavili tudi tamburaši. Proizvajali so par tako luštnih poskočnic, da se nekaj navzočih parov ni moglo vzdržati, da ne vdarijo parkrat s peto ob tla. Tako je končal izlet v vsesplošno zadovoljnost. Našim brambovcem pa kličemo: Le hrabro po enaki poti naprej.

Replje. (Požar.) V Repljah pri Pliberku je izbruhnil 25. junija t. l. zjutraj v gospodarskem poslopju g. Janeza Prutej požar, ki je poslopje upepelil do zidovja. Požar je najbrže pripisovati kratkemu stiku pri električni napeljavi. Požarni brambi iz Šmihela in Pliberka sta se morali omejiti na brambo sosednih poslopij, ker je primanjkovalo vode. Živino so rešili, zgorela pa je vsa krma in gospodarski stroji.

Železna Kapla. Kmetijski podružnici se je posrečilo pridobiti g. Pepo Pavliča, posestnika v Železni Kapli, za referenta v davčnih zadevah. Vsi tisti, kateri srečajo v davčnih zadevah kake nepravilnosti in so člani kmetijske podružnice, naj se obrnejo pravočasno na omenjenega gospoda, ki bode potom kulturnega sveta stvar uredil v kolikor je pritožba upravičena. Gospodu Pavliču pa smo za njegovo naklonjenost iskreno hvaležni. Kmetijska podružnica namerava prirediti v doglednem času šesttedenski gospodinjski tečaj za dekleta. Prosimo vsa tista dekleta, ki so stara nad 16 let in bi rade obiskovala tečaj, da se zglasijo pri kmetijski podružnici in sicer pri tajniku g. Jošku Piskernik, pd. Vrbniku na Dobniku. Tečaj se bode vršil v jeseni ali pa po zimi.

Globasnica. (Občinske volitve.) V „Koroškem Sovencu" smo zadnji čas čitali iz raznih krajev poročila o poteku občinskih volitev, a iz naše občine še ni bilo glasov. Omeniti se mora, da pri nas za to nismo mogli poročati o poteku, ker so proti volitvam vložili naši nasprotniki priziv radi vzrokov, ki so bili brez vsake podlage. V prizivu so navedli same laži, katere je prizivna oblast raziskovala in rezultat je bil, da so priziv popolnoma zavrgli in stem pokazali, da so naši nasprotniki le največji razširjevalci nepotrebnih prepirov in da rušijo s svojo narodno nestrpnostjo ljudsko zadovoljnost in skupnost. Že pri prejšnjih občinskih volitvah se je isto godilo, a niso še spregledali, da ne pridejo po krivici skozi zid. Priporočamo njim nekoliko počitnic po tem volilnem boju, ter naj se podajo v Švico, kjer se bodo naučili pravično voditi svojo politično delovanje.

Globasnica. (Samomor.) V dneh od 1. do 3. junija se je razširila vest, da je neznano kam izginil mladi fant, Jakob Sadovnik, d. p. Ripelnov v Podpeci. Dne 3. junija se je ni prošnjo domačih zbralo nekaj ljudi, kateri so pomagali iskati izgubljenega, kar se je sumilo na samomor. Tukajšnemu orožništvu se je posrečilo, da je našlo ustreljenega na skritem kraju v planii. Pogal si je kroglo v glavo s pištolo, katero je držal še vedno v rokah. Nesrečnik si je končal življenje dne 29. maja, ker takrat je odšel iz doma. Pokopan je bil na tukajšnem pokopališču. Govori se, da je bila temu vzrok nesrečna ljubezen.

Celovec. (Razno.) V Celovcu je bil aretiran Albert Zolinger, doma iz Švice, ki je poneveril menico na 33.000 lir. Razventega je osleparil tudi več za ženitev navdušenih žensk. — V Celovcu se je od 24. do 30. junija mudila amerikanska družba „Wanderwell", ki je došla na svojem potovanju v 42. državo. Potovanje je družba pričela leta 1926. — Posestnik Franc Sorgo iz Rikarje vasi je na poti iz Celovca v Mohliče izgubil denarnico z 1060 S, razne zapiske in račune. — V Radnji vasi pri Podkloštru je pekovski vajenec David Simona iz Beljaka peku Pogačnik poneveril 272 šilingov in pobegnil. — 23. junija je bilo na Koroškem 2227 brezposelnih, od katerih je bilo 2107 podpiranih.

GOSPODARSKI VESTNIK

Požari in zavarovanje.

Vsakdo dandanašnji ve, da je treba zavarovati svoja poslopja proti požaru. Hudo pa je plačevati drago zavarovalnino in še moramo biti pripravljeni, da se bo ta zavarovalnina v bodoče zelo zvišala, ker v deželi gori vsak dan eno poslopje. Veščaki pravijo, da bi se polovica teh požarov lahko bila zabranila. V poročilih iz kulturnega sveta se je na to opozarjalo, morebiti bo uredništvo strokovnega kmetiškega lista tudi Slovencem o tem kaj povedalo, vsekako mora tudi „Koroški Slovenec" o obilnih požarih in zavarovanju spregovoriti. Zadnji čas se požari kar strašno množijo, več jih je v deželi, kakor dni v letu. Zavarovalnina, ki se pogorelcem plačuje, se mora sevè vsem zaračunavati, kje bi se sicer vzela? In zato boli vsaki požar vse in je treba, da vsakdo stori, kar je v njegovih močeh, da se število požarov zmanjša.

Zakaj je toliko požarov?

Deželna požarna zavarovalnica sodi v nekem dopisu na svoje člane: „Ko se je pričelo novo stoletje, je izgledalo, kakor da se spreminjajo ljudi; sebičnost in samoljubje sta prerasla kakor plevel polje življenja... premalo se je plelo..." „Prvi razlog je, da so ljudje postali brezvestni, odtod se množijo požari in k temu pride zanikernost. Tu se more brez dvoma po šolah in boljši vzgoji najti pot do boljših razmer."

Sevé se je rod popolnoma spremenil, in vsi vemo zakaj in kako. Katoliške stranke, med njimi ves čas tudi naša, so naprej svarile pred ljudmi, ki žive med nami od korupcije, od alkohola, plesov, veseljačenja. Opozarjalo se je ves čas, da se v šolah ne vzgaja, marveč samo še nekaj nemščine poučuje, da se s ponemčevanjem šola odpovedava vsakemu blažjemu uplivu na otroško dušo. Svarili smo in svarimo pred vsemi društvi in prireditvami, ki vodijo mladino za dneve in noči iz doma v Celovec na veselice — kakor to dela dosledno Landbund s kmečkimi fanti in dekleti.

„Mitteilungen" pravijo: „Proti tistim zažigalcem, ki se jim zažiganje dokaže, je treba postopati z vso resnobo." Silno je obžalovati, da se hudodelstva dandanašnji kaznujejo prvikrat skoro vsa samo pogojno. Nič se ti ne zgodi, ako se zopet ne pregrešiš! Tako je, bi rekli, postava samo še neko strašilo v kuruzi, za katero se vrane ne zmenijo dosti. Posestniki gospodarji se morajo z vso silo upirati proti temu, da jim nemarnost in zloba nekaterih neukročenih ljudi nalaga vsako leto večja bremena. Ljudem je treba dati boljše vzgoje, več vesti, treba jim je več zadovoljnosti, treba bolje paziti na ljudi, ki se potepajo od kraja v kraj. Le-ta slučaj se je pred leti zgodil v okolici Velikovca: Gospodar je odpovedal službo žagelju, ki je bil vedno pijan. Ponoči pogori hiša. Delavec pride nazaj k gospodarju: „Storite z menoj kar hočete!" Gospodar ga ni naznanil, menda tudi nihče zažigalca ni iskal. Torej dajmo delavcem drugega veselja, da ne bodo pijančevali, pa bodo oni bolj zadovoljni in zadovoljen bo tudi gospodar, potem pa jim dajmo več vesti, da se bodo Boga in greha bali, dajmo ji pa tudi nekaj strahu pred sodiščem in menda ne bo več toliko gorelo.

Ne zavarujte previsoko!

Ko je bila padla stara vrednost denarja v popolen nič, niso več bila stara zavarovanja nič vredna, kakor stari dolgovi ne. Začeli so ljudje višje zavarovati svoja poslopja. To povišavanje se je naprej nadaljevalo, ko smo si si šele polagoma prišli na jasno z vrednostjo denarja. Prihajali so agenti in prigovarjali ljudem: „Zavaruj se višje, kaj boš počel, ko si zavarovan za 100 miljonov pa pogoriš, ko te bo stalo novo 200 milijonov? Deloma so imeli ti agentje prav, deloma pa ne in sicer tisti ne, ki so tako govorili samo, ker ima agent od zavarovalnine svoje odstotke in je zato silil na višje zavarovanje, da sam več zasluži. Do gotove meje tudi v tem ni nič hudega. Hudo pa je, če so nekateri zavarovali očividno previsoko, tako visoko, da je mogel vsakdo reči: to-ta bo gorel! Bilo je pred leti, ko se je zgodilo tole: Nek posestnik, Nemec, je pogorel v okolici Sv. Vida. Prodal je pogorišče in se preselil v Gosposveto. Pogorel je tudi tu, prodal pogorišče in se preselil v okolico Vrbe. Pogorel je tudi tu, prodal pogorišče in se selil v Podjuno, pogorel je še tu, prodal pogorišče in se preselil ne vemo kam, bil je že prileten in ga danes ni več med živimi.

(Konec sledi.)

Lesno gospodarstvo. Pogostokrat se naši skrbni gospodarji povprašujejo, kaj bo prinesla bodočnost, če bo leto za letom tako neusmiljeno pela sekira v gozdovih in se dostikrat uničeval nezrel les. Kako bodo gospodarili zanamci, če jim iztrebimo ves gozd. Lesna trgovina je v naši državni financi največji plus, seve samo, dokler ne bomo preveč posekali. Lansko leto

smo izvozili lesa za 200 miljonov šilingov. V lesni industriji je zaposlenih 150.000 delavcev. Razven tega se izdela v naši državi 14 kg papirja na vsakega prebivalca letno. Naša država ima 3,150.000 ha gozda in sicer 2 miljona ha v privatni posesti. Leta 1919 smo izvozili 15.000 vagonov lesa, 1927 pa 200.000 vagonov. Naš najhujši konkurent je Jugoslavija, posebno v Italiji. Jugoslavija ima 7 miljonov ha gozdne površine. Nemčija ima 13 miljonov ha in mora kljub temu les uvažati. Rusija ima 100 miljonov ha, Kanada 300 miljonov in Amerika 200 miljonov ha gozdne površine. Eden ha je malo manj, kakor dve johi in sicer je razmerje sledeče: 1 ha = 100 arjev, 57 arjev = 1 joh, torej 2 johi = 114 a = 1.14 ha.

PRAVNI VESTNIK

Našim naročnikom in članom Političenga društva dajemo neobvezno brezplačne pravne nasvete. Odgovorimo ali v listu pod sporočeno šifro ali pa pismeno, če vprašalec priloži znamko.

Zastopniki ali pooblaščenci.

V zadnji številki našega lista smo govorili o organizaciji in ustroju sodišč in o njih pristojnosti. Rekli smo tudi, da sodišče ne začne pravde iz lastnega nagiba, ampak mora oni, ki želi od sodišča razsodbe, uložiti tozadevno tožbo. V tožbi mora navesti dejanski položaj oziroma stvarni stan, s katerim tožitelj utemeljuje svoje zahteve, nadalje vse dokaze, ki so potrebni, da se izpriča resnica tožiteljevih trditev in konečno je treba navesti predlog, da naj sodišče izda razsodbo v smislu tožiteljevih zahtev.

Ko je tožba uložena, začne pravda teči. Sodišče razpiše dan obravnave in pozove k obravnavi obe prizadeti stranki, kakor tudi predlagane priče.

Tožitelju ni treba tožbe uložiti osebno. Tudi ni treba, da tožitelj in toženi osebno pri sodišču nastopata kot stranki, ampak vsako stranko sme pred sodiščem zastopati njen pooblaščenec, oziroma njen zastopnik, izvzemši oni slučaj, ako sodišče želi, da pride stranka osebno, ker jo hoče sodnik zaslišati.

Obravnavati hočemo vprašanje, kdo sme pred sodiščem nastopati kot pooblaščenec oz. kot zastopnik strank. Pri tem pa hočemo izrecno povdariti, da govorimo dosedaj za enkrat samo o civilnih sodiščah in civilnih pravdah, o kazenskem postopanju in o zagovornikih pa bomo morda spregovorili pozneje.

Pred okrajnim sodiščem sme v civilnopravnih zadevah nastopiti kot pooblaščenc vsakdo, ki je svojepraven, to se pravi, vsakdo, ki je izpolnil 21. leto, ni umobolen oziroma ni pod varuštvom. Vseeno je, če je pooblaščenec moški ali ženska.

Posebna izjema velja za kraje, kjer stanujeta vsaj dva odvetnika. Torej na Koroškem na pr. v Celovcu, Beljaku, Št. Vidu, Velikovcu itd. V teh mestih smejo pri okrajnih sodiščih zastopati stranke samo odvetniki ako presega vsota, za katero se stranki pravdata, znesek 1500 šilingov. Ako pa je vsota nižja, tedaj velja tudi za te kraje splošno pravilo, da sme kot pooblaščenec nastopiti vsaka svojepravna oseba.

V vsakem slučaju pa naj bo vsota, za katero teče pravda, kakorkoli visoka — pa sme stranka nastopati tudi sama, brez zastopnika, zakon je ne sili, da si vzame pooblaščenca.

Drugače pa je stvar pred deželnim sodiščem in pri vseh višjih sodnijah. Tukaj smejo stranke same nastopati le v zakonskih pravdah v prvi inštanci in v nekaterih daljnih malenkostnih slučajih. Kot obče pravilo pa velja tukaj, da si stranka mora poiskati odvetnika, ki jo zastopa in ne sme nastopati sama. Tudi tožba mora biti podpisana od odvetnika.

Ponovimo torej: Pred deželnim sodiščem in pri vseh višjih sodnijah stranke ne smejo nastopati same, tudi si ne smejo izbrati poljubnega pooblaščenca, ampak zastopati jih morajo odvetniki.

Vsak zastopnik oz. pooblaščenec mora sodniji predložiti pooblastilo (Vollmacht), podpisano od stranke in kolekovano z enim šilingom. Pri okrajnem sodišču stranka zastopnika tudi lahko pooblasti ustmeno pri obravnavi.

V smislu zakona so predvsem odvetniki predvideni in poklicani v to, da zastopajo stranke pred sodiščem in drugih oblastih. Pri okrajnih sodiščih smejo kot zastopniki nastopati tudi notarji.

Osebam, ki niso ne odvetniki in ne notarji, ki se pa kljub temu pečajo s tem, da proti plačilu ljudem delajo spise in vloge na oblasti, sodišča zastopstvo strank prepovejo in jih od obravnave izključijo. Takšne osebe so takozvani „Winkelschreiber", in je njih delovanje tudi zakonito prepovedano.

RAZNE VESTI

Drobne vesti. Slovenska krščanska ženska zveza v Ljubljani priredi 4. in 5. avgusta t. l. romanje na sv. Višarje. Romanje bo spremljal tudi zdravnik dr. Stane Zajec, da bo nudil pri potrebi zdravniško pomoč. — Sv. Oče je imenoval mariborskega stolnega dekana dr. Ivana Tomažič pomožnim škofom mariborske škofije, z naslovom škofa bargalenškega. — Prvega julija se je vršil v Ljubjani velik orlovski tabor v skoraj dovršenem Štadionu. Nastopilo je nad 3000 telovadcev. — V Mariboru sta bila obsojena na smrt na vešalah Janez in Jožefa Hausmeister, ker sta svojega dveletnega otroka usmrtila s tem, da sta mu tiščala glavo v vodo, dokler ni izdihnil. Naši porotniki v takih slučajih postopajo mnogo milejši in popolna oprostitev ni nič kaj redkega. — 18. junija se se vrnili iz Amerike nemški letalci, ki so napravili z letalom „Bremen" prekooceanski polet v Ameriko, s parnikom v Nemčijo in bili povsod sprejeti z velikim navdušenjem. — 17. junija je prispelo na Bled 204 gostov iz Nemčije. Bili so svečano sprejeti in so ostali do 30. junija na Bledu. — V stari Rumuniji je divjal 18. in 25. junija strašen vihar s točo. Posamezna zrna so tehtala 5 do 6 dkg, torej v teži srednjih kurjih jajc. Mnogo kmetov, ki so opravljali delo na polju, je ostalo na mestu mrtvih in ponekod so bile uničene po toči cele črede živine in ovac. Vihar je prevrgel več avtomobilov in poškodoval tudi vlak. — V Franciji se bo v prihodnjih petih letih elektrificiralo 1100 km železniške proge, kar bo stalo 500 miljonov frankov; 190 miljonov gre na stroške nemških reparacij. — Na Solnograškem je divjal 25. junija vihar s točo in uničil poljske pridelke. Istotako tudi na Zg. Avstrijskem. — Na Dunaju se je vršilo 26. junija zborovanje zastopnikov nemških manjšin v europskih državah. — 3. julija se je praznovaal 400 letnica obstoja kapucinskega reda. — V Egiptu je nastopila vladna kriza, ker so posamezni ministri zapleteni v denarno afero. — Združene države Severne Amerike imajo 4 miljone brezposelnih, od katerih odpade največ na kmetiške delavce.

Drobne vesti. Sredi meseca junija je bilo v naši državi 124.025 podpiranih brezposelnih in 23.500 nepodpiranih prezposelnih, torej skupno 157.525. — V Jugoslaviji je bilo po „Rudečem križu" nabranih tri miljone dinarjev za bolgarske žrtve po potresih. — Letalo „Italija", ki je bilo nad 4 tedno pogrešano, se je izsledilo in rešilni ekspediciji se je posrečilo oskrbeti ponesrčence s potrebno prehrano. — Na Slovaškem so prijeli cigansko bando, ki je nujno osumljena ljudožrstva. Te dni se bo pričel proces pred sodiščem, katerega izid pričakujejo z največjo napetostjo. — Baje se je zdravje našega prevzvišenega nadpastirja zopet nekoliko poslabšalo. — Prejšnji teden so bili usmrčeni v Bitolju člani nevarne roparske tolpe in sicer Mojsovič, Anastasov, Stojanovič, Todorovič in Nikolov.

Štatistika nezakonskih otrok izkazuje na Koroškem največji odstotek od vseh zveznih dežel. Koroška 39, Solnograška 32, Štajerska 31, Zg. Avstrija 24, Niž. Avstrija in Dunaj 20, Tirolska 19, Gradiščanska 14, Predarelska 8 odstotkov. Celovec je imel leta 1926. 942 porodov in od teh 510 nezakonskih. Torej nad 50 od 100, isto velja za Gradec.

Ko srce utripa. Srce utripa ali vsled organične napake, ko se n. pr. strga v njem koža, ki oddelke loči: v tem slučaju navadno sploh pomoči ni. Srce pa tudi utripa, če se želodec prenapolni; polni želodec dvigne mreno, na kateri srce leži, in srce se nasloni na drugo stran jer jame utripati. V tem slučaju naj bolnik le po malem ali češče v dnu in sicer lahko prebavljive jedi (belo meso, močnik iz jabolka ali korenja, mlečni zdrob, vkuhano juho). Treba je skrbeti, da se redno praznijo črева. Zdravnik bo zapisal še malo kinina, sami pa si lahko napravimo čaj iz baldriana.

„Italia." Po dolgem je vendar uspelo rešiti moštvo ponesrečenega letala „Italia", ki je hotelo raziskovati razmere na severnem tečaju. Prvi je bil rešen general Nobile od nekega švedskega letala, da bi potem on pomagal orgnizirati nadaljno rešilno akcijo. Na drugi strani se hudo očita generalu Nobile, da je ekspedicijo premalo pripravil in posebno zamerijo Mussoliniju, da je po nesreči odklonil pomoč vseh drugih držav, češ da so Italijani sami zmožni izvesti rešitev, kar pa se je izkazalo za neresnično. — V zvezi stem poročajo listi o neki danski družbi 21 mož, ki je v lanpoletju z ladjo odšla proti severnemu tečaju, se zgubila ter se po hudih neprilikah pred par tedni zopet povrnila, medtem ko so zdavnaj vsi opustili vsako misel na rešietv. Življenje te družbe je bilo dostikrat v največji nevarnosti, ker so cele mesece prebivali na ledenih gorah; letalo se je tako ponesrečilo, da so ga morali zapustiti.

Misijonarji. V Št. Gabrielu pri Dunaju se je vršila velika slavnost v slovo odhajajočim tridesetim mladim misijonarjem. Ob slovesu je tudi govoril zvezni kancler dr . Seipel. 14 misijonarjev odide na Kitajsko, 2 na Japonsko, 5 na Novo Gujnejo in Filipine, 5 v Brazilijo in 4 v Argentinijo.

Listnica uredništva.

M. K. tKer smfo sprejeli poročilo v Replah že od druge strani in je bilo ob sprejemu Vašega že v tisku, smo Vaše odložili. Se zahvaljujemo in v bodoče priporočamo.

Iščemo

izvežbanega zastopnika proti visoki proviziji in stalni plači. Tudi začetniki se sprejmejo.

Bankgeschäft Friedrich Knoll,

Wien IV., Argentinierstrasse 29/7. 80

Vabilo

Kat. slov. izobraževalno društvo v Globasnici obhajaja dne 15. julija t. l. 25 letnico svojega obstoja. Ob tej priliki poziva odbor vsa drustva, da pošlejo k proslavi svoje zastopnike in vso občinstvo, da se slavnosti polnoštevilno udeleži.

Spored proslave je sledeč:

1. Ob osmi uri zjutraj slovesna služba božja, katera se daruje za člane; člani pristopijo k skupnemu sv. obhajilu.
2. Ob 1/2 2. uri pop. večernice, nato slavnostni govor, govor predsednika in več deklamacij.
3. Igra „Dom", koje snov je vzeta iz kmečkega življenja in je za naše ljudstvo nadvse primerna. Med odmori prepevata domači mešan in moški zbor.

Igra sé ponovi isti dan zvečer, da se je lahko udeležijo fudi vsi oni, ki so bili popoldan zadržani. — Predprodaja vstopnic se vrši pri Šostarju, pri gdč. Anici Hutter.

K obilni udeležbi prijazno vabi ODBOR.

Pripomba! Za oddaljene goste so preskrbljena tudi prenočišča. 82

Lastnik: Pol. in gosp. društvo za Slovence na Koroškem v Celovcu. — Založnik, izdajatelj in odgovorni urednik: Žinkovský Josip, typograf, Dunaj, X., Ettenreichgasse 9. — Tiska Lidova tiskarna Ant. Machát in družba (za tisk odgovoren Jos. Žinkovsý), Dunaj, V., Margaretenplatz 7.